

Hälsö- och sjukvårdsnämnden

Verksamhetsrapport Läkemedelskommittén 2023**Uppdrag**

I Sveriges samtliga regioner finns läkemedelskommittéer, vilkas verksamheter är lagstadgade av riksdagen. På Gotland finns ett lokalt styrande reglemente: ”Reglemente för Läkemedelskommittén i Region Gotland”. Läkemedelskommitténs uppdrag är att vara rådgivande, och verksamheten syftar till att gotlänningar ska få en medicinskt effektiv, ändamålsenlig och säker läkemedelsbehandling, som också är kostnadseffektiv.

Årets verksamhet Rekommenderade läkemedel

Varje region i Sverige sammanställer en lista över rekommenderade läkemedel. De flesta regioner ser att det är viktigt att listan innehåller läkemedel som används förebyggande, eller behandlande, mot vanliga sjukdomar som handläggs i primärvården. Gotlands läkemedelskommittés rekommendationslista tas fram i samarbete med specialister verksamma på Gotland, samt Region Stockholms läkemedelskommittés olika expertgrupper. År 2023 gjordes en lista för år 2024. Arbetet med att uppdatera och färdigställa rekommendationslistan pågick under hösten 2023 och den färdiga listan ämnas tryckas upp och distribueras i början av år 2024. Fortfarande efterfrågas en tryckt lista så Läkemedelskommittén avser att fortsätta med det ett tag framöver. Den digitala listan finns tillgänglig för alla på hemsidan gotland.se. De största nyheterna i rekommendationslistan det här året har varit en grundlig omarbetning av infektionsavsnittet i samarbete med Strama Gotland och nya riktlinjer för behandling av astma och KOL i enlighet med Läkemedelsverkets nya riktlinjer.

Informationsluncher

Läkemedelskommittén anordnar lunchföredrag cirka en gång per månad. Inbjudna experter, både interna och externa föreläsare, talar då om läkemedelsanknutna ämnen av allmänt intresse. Det är en möjlighet till intern fortbildning för regionens specialistläkare och en del av utbildningsverksamheten för andra förskrivare och medarbetare inom HSF. Under 2023 har föredrag ordnats om läkemedelsbehandling av smärta, tuberkulos, depression, allergi, infektioner i slutenvård, KOL och om

lustgas som berusningsmedel (medarbetare från Giftinformationscentralen). I första hand är det fysiska föreläsningar, men för de som inte kan komma erbjuds digital närvaro.

Kontakt med apoteken:

Läkemedelskommittén har ett gott samarbete med samtliga apotek på ön. I år har vi träffats både vår och höst. Det är ett bra tillfälle att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma frågor.

Restnoterade läkemedel

Antalet restnoteringar av läkemedel har globalt sett aldrig varit högre än under år 2023. Nationellt har en särskild enhet för restnoterade läkemedel inrättats på Läkemedelsverket och landets läkemedelskommittéer samarbetar bland annat genom LOK (Nätverket för landets läkemedelskommittéer) för att underlätta situationen. För att underlätta för Gotlands patienter, förskrivare och apotek har läkemedelskommittén utfärdat övergripande licenser för läkemedel som behöver finnas tillgängliga i samtliga verksamheter. Vidare har särskilda överenskommelser träffats med apoteken som möjliggör utbyten av läkemedel med osäker tillgång till andra styrkor och tillverkare av samma läkemedelssubstans utan föregående kontakt med förskrivaren. En särskild förteckning över aktuella generella licenser har under året upprättats och finns tillgänglig på läkemedelskommitténs hemsida.

Samarbete Region Stockholm

Ett utmärkt samarbete föreligger med Region Stockholm. Upphandling av läkemedel till slutenvården sker gemensamt och ger rabatter för Region Gotland i storleksordningen 5 miljoner kronor. Detta förutsätter aktivt deltagande i Region Stockholms läkemedelskommittés olika expertgrupper. Deltagande i expertgruppsdiskussioner är en central del av kunskapssäkringen. Ordföranden för Gotlands läkemedelskommitté är sedan tidigare adjungerad i Region Stockholms läkemedelskommitté, något som främjar samarbetet. Inom den nya kunskapsstyrningsorganisationen förekommer läkemedels- och medicinteknikfrågor. Rörande dessa frågor är också Gotlands läkemedelskommitté engagerad. Landets läkemedelskommittéer har ett nationellt nätverk, LOK, med regelbundna möten och samordning av läkemedelsrelaterade aktiviteter i landet. I detta nätverk deltar ordförande i Gotlands läkemedelskommitté.

Kvalitetskontroll

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, redovisar i "Vården i siffror" en jämförelse mellan regionerna där en mängd olika variabler vägts samman. Primärvården har också ett digitalt nationellt uppföljningsverktyg. Vården på Gotland jämförs med riket i dessa kvalitetskontrollsystem. Läkemedelsanvändningen följs med olika mått. Läkemedelskommittén arbetar med målet att kontinuerligt förbättra kvaliteten på läkemedelsanvändningen på ön. Med bland annat SKR:s statistik kan kvaliteten följas. Strama följer och återkopplar antibiotikaanvändningen i både öppen- och slutenvård. Nya verktyg i form av diagnoskopplad förskrivning och Infektionsverktyget medger bättre möjligheter att följa antibiotikaanvändning i slutenvård.

Sammantaget kan konstateras utmärkt följsamhet till rekommendationerna i den lokala rekommendationslistan för läkemedel, den s.k. REK-listan, men förbättringsområden finns. I vissa fall är utmaningen att minska användningen av läkemedel, till exempel vid sömnproblem och smärta. Region Gotland har mycket bra siffror när det gäller minskningen i förskrivningen av beroendeframkallande läkemedel, t.ex. opioider, vilket också uppmärksammas av andra regioner. Det finns hög motiverad användning av specialistpreparat, exempelvis läkemedel som

förändrar immunsystemet vid autoimmuna sjukdomar till exempel reumatism och behandling vid cancersjukdom.

Kostnadsutveckling för läkemedel

Enligt senaste årens statistik från SKR har läkemedelskostnaden ökat på Gotland. Kostnadsökningen för Region Gotland år 2023 är 15% på receptläkemedel jämfört med året innan. Kostnadsökning för läkemedel som används inom vården, så kallade rekvisitionsläkemedel ökade med 21% under 2023 jämfört med 23% ökning under år 2022. Vissa läkemedel, till exempel cancerläkemedel och läkemedel som används vid autoimmuna sjukdomar, är särskilt dyra. Nyare läkemedel vid diabetes typ 2 används alltmer och har fått utökade indikationer. På Gotland förskrivs stor mängd centralstimulerande preparat till patienter med ADHD. Delförklaring till att förskrivningen per 1000 invånare är stor på Gotland är den goda tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri på ön. Nyare blodförtunnande läkemedel rekommenderas internationellt och nationellt som förebyggande behandling bland annat mot blodpropp i ben och mot stroke. Gotlands läkemedelskommitté rekommenderar övergång till dessa läkemedel, i enlighet med nationella riktlinjer. Förskrivare på Gotland följer rekommendationerna väl, och eftersom de nya läkemedlen är avsevärt dyrare än det äldre preparatet, medför det tydligt ökade kostnader. Minskad kostnad ses på en del läkemedel, vars patent gått ut senaste två åren (till exempel Zytiga, ett vanligt läkemedel vid prostatacancer). Läkemedelskommittén arbetar aktivt för att motivera till användandet av billigare läkemedelsbehandling om sådan finns tillgänglig med bibehållen medicinsk kvalitet.

Planerad verksamhet för 2024

En ny kunskapsorganisation för Sveriges hälso- och sjukvård är på plats, och arbetet i kunskapsorganisationen pågår. Målet är att ge hela Sverige en jämlik vård som baseras på kunskap, vetenskap och värderfarenhet. Läkemedel ingår ”på tvären” i den nya kunskapsorganisationen, och där har läkemedelskommittéerna i Sverige en roll i sin respektive region. I det nationella samarbetet kring läkemedel har organisationen LOK en nyckelroll. LOK består av ordföranden i samtliga Läkemedelskommittéer i landet och ingår även i kunskapsstyrningen. Kunskapsstyrning av läkemedelsval är angeläget med tanke på ökande kostnader och eftersom de flesta nya läkemedel är avsevärt dyrare än föregångarna. Riktade insatser med ökad uppföljning av utvalda områden, både insatser inom slutenvården och insatser i primärvården för bättre kvalitet och kostnadskontroll är viktiga.

Läkemedelskommittén på Gotland har den stora fördelen att verka i en region där det är lätt för olika aktörer att komma i kontakt med varandra. Det ger ofta snabba och konstruktiva diskussioner och snabba beslut. Läkemedelskommittén har noterat ett stort intresse för läkemedelsfrågor bland förskrivare och övrig hälso- och sjukvårdspersonal och blir ofta kontaktade med frågor. Plan för kommande år är att på flera olika sätt arbeta för klok behandling, både med icke-farmakologiska metoder och läkemedel. Ett bra sätt att minska läkemedelskostnader är att få patienter att själva engagera sig och förbättra sina levnadsvanor. Vi samarbetar med övriga vården för att lyfta arbete med levnadsvanor som komplement till läkemedel, till exempel genom arbete med rekommendationslistan, informationsluncher, kursen i levnadsvanearbete för regionens ST-läkare och kurserna i läkemedel för både regionens AT- och ST-läkare. Dessutom finns sjukdomsspecifika råd som kan förbättra livskvaliteten för personer med vissa sjukdomar. Det är en utmaning för förskrivare att nå ut till patienterna med råd om förändring av levnadsvanor.

Fortsatt samverkan med lokala experter, Region Stockholms expertgrupper, LOK-nätverket och det lokala programområdet Strama, bedöms nödvändigt för att läkemedelskommittén ska kunna fortsätta bedriva sin rådgivande verksamhet.

Under våren 2024 erbjuder Läkemedelskommittén samtliga vårdverksamheter i offentlig regi, samt privata utövare inom vårdvalet sitt årliga besök för information om nyheter i rekommendationslistan och diskussion om läkemedel.

Resurser

Läkemedelskommittén har 12 medlemmar med representation från primärvård, psykiatri och slutenvårdens opererande och icke-opererande specialiteter. Tjänsten som ordförande tillsattes under början av 2023 och under året har flera nya medlemmar rekryterats till kommittén. Sekreteraren delar sin tid mellan chefsapotekaruppdraget och läkemedelskommittén. Tjänsten som informationsläkare är för närvarande vakant.

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsö- och sjukvårdsdirektör

Skickas till
Regionstyrelsen